

Ο ΝΟΥΜΑΣ, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα αρ. 10.—Για το εξωτερικό φρ. χρ. 10

20 λεφτά το φύλλο λεφτά 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στα κιόσκια της Πλατείας Συντάγματος, Ομόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιοδρόμου (Οφθαλματρείο) Σταθμού ύπογειου Σιδηροδρόμου (Ομόνοια) στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Εξάρχεια), στο βιβλιοπωλείο «Εστίας» Γ. Κολάρου. Στόν Πειραιά: Καπνοπωλείο Γ. Ξηρού. 68. Βουβουλίνας αρ. 1, σιμά στην Τρούμπα. Η συνδρομή πληρώνεται μπροστά κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΠΟΤΕ

του δὲ χαιρετήσῃ τῇ σημαίᾳ. Στρατιωτικὸς δὲν εἶτανε γὰρ νᾶναι ἐποχρωμένους νᾶν τῇ χαιρετήσῃ. Τούτους ἄλλους πάλι, τοὺς πολίτες, ποὺ τῇ χαιρετούσανε, τοὺς ἔλεγε θεατρίνους. Βρὲ ἀδελφε, κὶ ἂν τῇ χαιρετοῦν, τὸ κάνουν γὰρ νὰ δεῖξουν, σ' ὄσους τοὺς βλέπουν, πὼς εἶναι πατριώτες. Ὑποκρισία, λέει, καὶ στὴ σημαία, καθὼς καὶ στὴν ἐκκλησιά μετὶ τὴν φρονηματίας. Πιστεύεις σὲ θεό; Δὲν εἶναι ἀνάγκη καὶ νᾶν τὸ τελαλήσεις. Πιστεύε το μέσα σου. Τὸ ἴδιο καὶ μετὶ τῇ σημαίᾳ.

"Ἐπειτα ὁ φίλος σὰ νὰ ντραπέτανε καὶ λίγο. Ἡ σημαία, ἔλεγε, συμβολίζει τὸ ἔθνος. Νὰ χαιρετᾷς τὸ ἔθνος ἀπὸ τῇ μιᾷ μεριά, κὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη νᾶν τὸ βρίζεις μετὶ τὸ φέρομό σου, ποὺ ὁ διόλογος τὰ φέρνει τίς περισσότερες φορές νὰ εἶναι ἀνιεθνικό,

λατρείας τοῦ ματιοῦ πρὸς τὴ μορφή, γνώρισμα χαρκτηριστικό τῶν προγόνων τους, ἐπιμένουν μετὰ δλα τοὺς τὰ δυνατὰ στὴ θεωρίᾳ τὴν πανάρχαια καὶ συνθηματικὴ τῆς λέξης, γυρεύοντας νὰ κρατήσουν, μαζὶ μετὶ τὸ φέρομα, καὶ τὴν ἀρχοντιά της. "Ἄς εἴμαστε συγκαταβατικοὶ πρὸς αὐτοὺς ἡμεῖς ποὺ μετὶ τόσο πάθος φιλονεικοῦμε ἰδῶ γὰρ τὸ ὀρθογραφικό ζήτημα.

Γ'.

Καὶ ὅμως, ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο καιρὸ, κάτι ἄλλο καλοδείχτηκε στὴ γλῶσσα. Πλήθυναν οἱ ἀδιάνκοποι καλόφωνοι ἤχοι, λιγότετεψε ὁ φωνητικὸς χρωματισμός, ἀπλώθηκε ὁ ἰωτακισμός. Κ' ἔτσι ἡ νέα λαλιά πῆρε κάτι τι—πὼς νὰ τὸ πῶ—πιὸ κυματιστὸ καὶ πιὸ λεπτὰ χρωματισμένο, κάτι τι σὰν ἕνας πέπλος μελαγχολικός ποὺ βρίσκεται μέσα στόν καινούριο ἑλληνικὸ νοῦ καὶ ποὺ φαίνεται σὰ νὰ κἀνη πιὸ μουσικὴ τῇ σκέψῃ, ἀντὶ νὰ τὴν κρατᾷ λαμπερόχρωμη γὰρ τὰ μάτια, σύμφωνα μετὰ τὰρχαία. Πέρασε ἀπὸ κεῖ ἡ ἀνατολίτικὴ θάλασσα.

Τὰ πρόσφατα λυρικά ποιήματα τοῦ Πέτρου Βασιλικοῦ λαμπρὰ τῆνε δείχνουν τὴν ἀλήθεια αὐτῇ, τόσο στὴ γλῶσσα, ὅσο στὸ ρυθμὸ καὶ στὴν προσοψία.

δὲ γίνεται. Χαιρετῶντας τῇ σημαίᾳ του, εἶναι τὸ ἴδιο σὰ νᾶν τὸ κοροιδεύεις.

Τὴν περασμένη Κυριακῇ, κοντὰ τὸ μεσημέρι, καθότανε ὁ φίλος μετὰ δύο ἄλλους στοῦ Ζαχαράτου ἀπόξω, στὸ Σύνταγμα. Μιλοῦσανε γὰρ τῇ Ζαχαροτσιανῇ, ἤσυχα καὶ κραικιά. Ἀπὸ κἀνανε οἱ Βουργάροι τόσα χρόνια, ἀπὸ ἀρχινήσαμε νὰ κάνουμε καὶ μεῖς τώρα. Μαχαίρι στὸ μαχαίρι. Νὰ λοιπόν. Ζοῦμε κ' ἡμεῖς. Δὲ μποροῦν πὰ νὰ μᾶς κατηγορήσουν γὰρ ψόφιους, ὅτε γὰρ λογάδες. Μετὰ μιᾷ Ζαχαροτσιανῇ τοὺς ἀναγνώσαμε νὰ μᾶς λογαριάζουνε δῶ κὶ ὀμπρός. Καὶ θὰ καταφέρουμε κὶ ἄλλα μεγαλύτερα. Τὸ ἔθνος μπορεῖ νᾶχει τὰ στραβά του, μὰ ἡ φυλὴ μας ζεῖ καὶ θὰ ζήσει.

"Ἐλεγον κὶ ἄλλα. Πάντα ἤσυχα. "Ὅχι μετὰ θυμὸς καὶ μετὰ φωνές. Σὰ νὰ κῆτανε κανένα βιβλίον.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ πέρασε καὶ ἡ μουσικὴ συνοδεύοντας τῇ φρουρᾷ ποὺ πῆγανε στὸ Παλάτι. Ὅλοι σηκωθήκανε νὰ χαιρετήσουν τῇ σημαίᾳ μας Σημιόθηκε κὶ ὁ φίλος. "Ἐβγαλε τὸ κἀπέλλο του καὶ στάθηκε μετὰ σεβασμὸ ὡς ποὺ πέρασε κὶ ὁ τελευταῖος στρατιώτης. Δὲ ντραπήκε νὰ χαιρετήσῃ τῇ σημαίᾳ του κἀντὶ τῇ μέρα, ὅτε κατηγόρησε γὰρ θεατρίνους τοὺς ἄλλους ποὺ τῇ χαιρετήσανε.

— Νὰ, ἔλεγε ὅτερα, ποὺ κ' ἡ σημαία μας ἀπόχτησε ἀνθρώπους ἄξιους νᾶν τῇ χαιρετοῦναι!

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

τῆς Δικαιοσύνης, λέει, ζήτησε νὰ μάθει σὲ ποιὸς δῆμους πρέπει νὰ καταργηθοῦν τὰ Εἰρηνοδικεῖα καὶ σὲ ποιὸς εἶναι ἀνάγκη νὰ προστεθοῦνε κὶ ἄλλα, γιὰτὶ αὐτὰ ποὺ εἶναι σήμερα δὲ φτάνουνε.

Τὴς πληροφορίες τίς ἐζήτησε ἀπὸ τοὺς Εἰσαγγελέτες, μὰ θὰν τίς δώσουνε οἱ βουλευτάδες. Ὅποια ἐπαρχία ἔχει Ὑπουργικούς βουλευτάδες, ἀπόδειξη πὼς ἔχει ἀνάγκη κὶ ἀπὸ περισσότερα Εἰρηνοδικεῖα. Κὶ ὅποια ἔχει ἀντιπολιτευόμενους, μπορεῖ νὰ περάσει καὶ δίχως αὐτὴ τὴν περιττὴ πολυτέλεια.

"Ἔτσι γίνεται πάντα καὶ δὲ μπορεῖ νὰ γίνει τώρα ἀλλιῶτικα.

ΑΠΟ ΜΙΑ

περιγραφὴ τῆς παράστασης τῆς Ἀντιγόνης ποὺ δημοσιεύτηκε στόν Παρισιάνικο «Χρόνος» μάθαμε ἕνα χαριτωμένο ἀνέκδοτο ποὺ ἰνδιαφέρει πολὺ τὸ Μιστρι-

ώτη καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ψευτοαρχαιολάτρηδες.

Μιὰ φορὰ ποὺ κάπια ταραχὴ συνέβηκε στὴ Θήβα ἕνας πολιτευόμενος Θηβαῖος γὰρ νὰ ἤσυχάσει τὰ πράματα ἄρχισε νὰ βγάξει λόγο. Πρῶτα πρῶτα ἀπάγγειλε μετὰ πόζα τοὺς πρώτους στίχους ἀπὸ τὸν «Οἰδίποδα τύραννο» τοῦ Σοφοκλή: Ὡ τέκνα, τοῦ πάλαι Κἀδμου νέα τροφή!...

Καὶ μόλις τέλειωσε τῇ φράση, κάποιος Θηβαῖος χωριάτης τοῦ φώναξε:

— Τί εἶν' αὐτὰ ποὺ μᾶς λές; Πότε θὰ πάψεις νὰ μιλάς Γερμανικά;

Ὁ χωριάτης αὐτός, δὲν τόχει γὰρ τίποτα νὰ μᾶς πῆ ὁ Μιστριώτης, πὼς εἶτανε βαλμένος... ἀπὸ τὸν κ. Ρεῖνᾶχ γὰρ νὰ ἐξευτελίσει τὴν ἑταιρία πρὸς διδασκαλίαν ἀρχαίων δραμάτων!

ΚΑΛΟ

σημάδι κὶ αὐτό, ἀφοῦ ἄρχισε καὶ μέσα στὴ Βουλὴ νὰ λέγεται ἡ Ἀλήθεια. Στὴ συνεδρίαση τῆς Τρίτης ὁ βουλευτὴς Ἑρμιονίδας κ. Ρέπουλης τὰ εἶπε παστρικά καὶ ξάστερα καὶ θὰ μᾶς δώσει τὴν ἄδεια νὰ μεταφράσουμε μερικὰ χρυσὰ λόγια τοῦ σὲ γλῶσσα ἀνθρωπινῇ γὰρ νᾶν τὰ νιώσουν κ' οἱ Κρανιδιώτες ποὺ τιμηθήκανε βγάζοντας τὸν βουλευτὴ.

— Εἶναι καιρὸς νὰλλάξουμε, φώναξε. Ἴσα μετὰ τώρα πολιτευθήκαμε ὅλοι ἔχι σύμφωνα μετὰ τὴν συνείδησή μας καὶ μετὰ τίς ἐθνικὲς παράδοσεις καὶ προσδοκίες. Δὲν ἔχουμε κανένα δικαίωμα νὰ μιλάμε γὰρ στρατὸ καὶ γὰρ στόλο, ἀφοῦ σαράντα ἀλάκερα χρόνια δὲν καταφέραμε νὰ στερεώσουμε τὴν τάξη καὶ νὰ καθαρίσουμε τὴν χώρα μας ἀπὸ τοὺς φυγόδικους καὶ τοὺς ζωοκλέφτες. Δὲν ἔχουμε δικαίωμα νὰ μιλάμε γὰρ ἐξωτερικὴ ἀμυνα, ἀφοῦ δὲν τὰ καταφέραμε νᾶχουμε ἐσωτερικὴ διοίκηση. Ποῦ θὰ στηριχτοῦμε γὰρ νὰ ἀνορθώσουμε τὰ οικονομικά μας καὶ νὰ ἐτοιμάσουμε γὰρ πόλεμο τῇ χώρα μας; Ὅλα εἶναι σάπια καὶ σὲ σάπια χῶματα δὲ θεμελιώνονται τὰ ἔθνη. Ὅλοι φταῖμε γι αὐτό, κ' ἐκεῖνοι ποὺ κυβέρνησαν ἴσα μετὰ τώρα τὴν χώρα κ' ἐκεῖνοι ποὺ τὴν κυβερνοῦν. Μὰ κὶ ἂ λείψει αὐτὴ ἡ Βουλὴ κ' ἡ ἄλλη, κ' ἡμεῖς, τὸ ἔθνος πρέπει νὰ ζήσει καὶ θὰ ζήσει στοὺς αἰῶνες!

Ὁ κ. Ντεληγιάννης ἀπαντῶντας στόν κ. Ρέπουλη, εἶπε πὼς τὰ λόγια τοῦ δὲν εἶχαν καμιὰ βάση. Βεβαίως. Βάση ἔχουν μονάχα οἱ ψευτοεπαγγελίες τοῦ καὶ τὰ κομματικά τοῦ τερτίπια.

Ὁ ἀλχημίσκος Καμπύσης τὸ ἴδιο ἔκαμε στὶς δραματικὲς του δοκιμὲς, καὶ οἱ συντηρητικώτεροι, ἀνάμεσα στοὺς νέους, ὁ Πορφύρας, ὁ Γρυπάρης, ὁ Βλαχογιάννης, δείχνουνε φροντισμένα τὴν ἴδια ἀπλή καὶ εὐλικρινὴ συγκίνηση, τὴν ἴδια βαθειὰ λατρεία γὰρ τὰ πράγματα καὶ γὰρ τὴν πατρίδα τους ποὺ δείχνουν καὶ τὰ καλύτερα δημοτικὰ τραγοῦδια καὶ τὰ ἀξιοθαύμαστα ποιήματα τοῦ δασκάλου τους σὲ ὅλα Κωστῆ Παλαμά, τοῦ Ἀθηναίου Καρνεούτση.

Κὶ ὁ πεζὸς λόγος ἀκόμα, ἐξω ἀπὸ κάθε φούσκωμα καὶ μετὰ τὸν ἀπλὸ τόνο τῆς συνηθισμένης κουβέντας τὰ μεταχειρίζεται, καὶ τοῦ ἀρέσουν τὰ leit-motifs, καθὼς τὸ δείχνει ἐξαιρετὰ «Τὸνερο τοῦ Γιαννίρη» τοῦ ἀρχηγοῦ Ψυχάρη ἢ τὰ διηγήματα τοῦ Ἑφταλιώτη. Ἀκόμα καὶ ὁ Μπόσμ (Μήτσος Κατζόπουλος) ἢ ὁ Παῦλος Νιρβάνας, μετὰ ὅλη τὴν ἐπιρροὴ τῆς καθαρεύουσας στὰ ἔργα τους, τῇ γράφουν ἀξιοθαύμαστα τῇ ζουμερῇ καὶ φωτεινῇ αὐτῇ γλῶσσα, μετὰ τοὺς θρηνητικὸς της τόνους καὶ μετὰ τὰ μουσικά της γυρίσματα, ποὺ μᾶς θυμίζει κάπως τὴν προβιγγιανὴν μας.

"Ἐπειτα καὶ οἱ περισσότεροι πεζογράφοι ἐκεῖ πέρα (οἱ Καρκαβίτσηδες, οἱ Παπαδιαμάντηδες, οἱ Πασσαγιάννηδες) φροντίζουν τώρα νὰ μεταχειρίζωνται φυσικώτερα τὴν ἀληθινὴν τους γλῶσσα.

Καὶ βέβαια θὰ εἶτανε ἀξιολύπητο πρᾶγμα ὁ δημοκρατικώτατος λαὸς τῆς γῆς νὰ καταντήσῃ καὶ τίς ἐφημερίδες του νὰ μὴ μπορῇ νὰ τίς διαβάξῃ εὐκολα. Ὅλος ὁ τύπος, ὅλη ἡ Παιδεία ἐνεργοῦνε μετὰ τὴν καθαρεύουσα. Ἀῦριο, χωρὶς ἄλλο, θὰ ἐνεργήσουν μετὰ τὴν μιχτῇ γλῶσσα. Στοχαζομαί πὼς ἂν ἡ πολιτικὴ κατάσταση πολὺ ἐπηρεάζῃ τὴν γλωσσικὴ ἀνάπτυξη, μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ τὸ ἀντίθετο.

Καὶ ἂν ἀληθινὰ ἡ Ἑλλάδα ὀρέγεται νὰ ζαναθρῇ κάποια δύναμη καὶ χάρη, πρέπει πρῶτα νὰ ζαναποχτήσῃ τὴν ἠθικὴν τῆς ἐνότητά, μέσα στὴ θαυμαστὴ ζωντανὴ τῆς γλῶσσα, καὶ νὰ μὴ τῇ σπαταλεῦῃ σὲ ἀνωφέλευτα γυρίσματα πρὸς τὰ περασμένα. Εἶναι ἀλήθεια πὼς κ' οἱ ὀπαδοὶ τῆς καθαρεύουσας γὰρ τὴν ἴδια αὐτὴ ἐνότητα ἔχουν τὴν ἀξίωση πὼς δουλεύουν. (Πατρίδα, θρησκεία, γλῶσσα, ἕνα εἶναι).

"Ἄς συμφωνήσουν οἱ κυβερνήτες γὰρ τὸ ζήτημα τῆς γλῶσσας μετὰ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ λαὸ, καὶ θὰ γίνῃ ἕνα μεγάλο βῆμα προοδευτικό. Γιατὶ οἱ ἰδέες δὲν μποροῦνε νὰ κατέβουνε στὸ λαὸ παρὰ φερμένες μετὰ μιᾷ γλῶσσα ποὺ νὰ τῆνε μιλάνε, νὰ τὴν καταλαβαίνουν καὶ νὰ τὴν αἰσθάνωνται ὅλοι. Αὐτὸ εἶναι ποῦ στοχαστήσαν καὶ οἱ γενναῖοι τοῦ «Νουμά» ἰδρυτῆς καὶ ὅμως ὁ «Νουμάς» μπορεῖ νὰ μὴν ἔχη φτά-

Η «ΕΣΤΙΑ»

της περασμένης Τρίτης παρακάλεσε μ' ένα όμορφο άρθρουδάκι της την Πριγκηπέσσα Σοφία νά φροντίσει νά μή ρημαχτούν και φέτος τά δάση για νά στολιστούνε σήμερα γιορτάσιμα οι στρατώνες, όπως γίνεται κάθε χρόνο. Οι σημαίες φτάνουν, είπε πολύ σωστά η «Εστία», κ' είναι περιττός κάθε άλλος στολισμός.

Η καλή μας Πριγκηπέσσα που αγαπάει και προστατεύει τὰ ἑλληνικά δάση, θά συγκινηθεῖ ἀπό τή σύσταση τῆς «Εστίας» και τόχουμε γιά βέβαιο πώς ἄ δέν καταφέρει τίποτα για φέτος, τοῦ χρόνου όμως ὀρισμένα θά ἐμποδίσει τὸ ἀδικιολόγητο αὐτὸ συνήθιο.

Ἄν εἶναι ἀπαραίτητο νά γιορτάζουν οι στρατιώτες τὸ Πάσχα κάτω ἀπὸ πεύκα, μποροῦν ἀξιόλογα ἀντὶ νά φέρνουν τὰ δάση στους στρατώνες, νά μεταφέρνουν τους στρατώνες τους στὰ δάση αὐτῆ τῆ μέρα. Ἔτσι τὸ Πάσχα γιορτάζεται ἡμερώτερα.

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΑ ΓΛΩΣΣΙΑ

Φίλτατε «Νουμά»,

Ἐδιάβασες τὰ «Παναθηναϊα» τῆς 31 τοῦ Μάρτη, ὅπου ὁ ταχτικὸς ἀναγνώστης σου και πιστὸς ἀποστηθιστὴς τῶν ὄσων γράφεις κ. Γρ. Ξενόπουλος, μιλάει για τὸ Ρομάντσο τοῦ Ψυχάρη «Ζωὴ και Ἄγἀπη στὴ Μοναξιά»; Ἐγὼ τὰ διάβασα και—ἀφοῦ μονάχος του τὸ ζητάει—σάν χριστιανὸς τότε λυκῶμαι για τὰ ὅσα ἔγραψε. Δὲν εἶμαι καθόλου κακὸς ἄνθρωπος και γι' αὐτὸ μὲ πιάνει λύπηση ἀληθινὴ ἄμα βλέπω κενὴν ἀγαθὸν χριστιανὸν νά... σοβαρεύεται. Ξέρεις βέβαια πὼς ἡ σοβαρότητα, και στὸν κριτικὸν ἀκόμα περισσότερο, ζυγώνει στὸ γελοῖο ὅπως λένε κ' οἱ φίλοι τοῦ κ. Ξενόπουλου Φραντζέζοι. Ἐχω τὴ μονομανία νά πολυδιαβάω και νά παρακολουθῶ τὴν ἐργασία ὄλων τῶν δικῶν μας ποῦ ἀνκατελονται στὰ γράμματα, και ἀκόμη νά προσέχω στὸ τί λένε κ' οἱ ἄλλοι για τὸν καθένα ἀπ' αὐτούς. Κ' ἔτσι ξέρω ὅτι μιὰ φορὰ ὁ κ. Ξενόπουλος ἐπερνούσε—και

σε τὴν κυκλοφορία τοῦ «Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων». Ὅπωςδὴποτε ἡ Ἑλλάδα, γελασμένη για μιὰ στιγμή ἀπὸ τὴν πολιτικὴ της, ἄρχισε κάπως νά τοῦς ὑποπτεύεται τους πρώτους της δασκάλους, τους γάλλους. Ἡ Γερμανία εἶναι τῆς μόδας; μὰ πρέπει νά ποῦμε και τὸ δικίον τῆς γειτόνισσας μας. Ἐξαιρετὴ δασκάλισσα στὰ στρατιωτικά, ἔχει ὅμοια και φωτισμένους ἀνθρώπους, κηρυγμένους πρόμαχους τῆς δημοτικῆς γλώσσας, σάν τὸν Κρουμπάχερ και σάν τὸ Dieterich. Ἐγὼ πιστεύω πὼς οἱ Ἕλληνες θά αἰσθάνονται πάντα πὼς εἶναι σιμώτερα σ' ἐμᾶς πρὸς σὲ κάθε ἄλλο ἔθνος, μὲ τὰ αἰσθήματα, μὲ τὸ χαρακτήρα, μὲ τις ἀγάπες. Ἀκόμα και τὸ ζετύλιμα τῆς νέας γλώσσας τὸ ἀναλυτικὸ φανερά νυρίζει πρὸς αὐτὸ τὸ σημάδι, μὲ ὄλο ποῦ συχαινεταῖ ἡ γλώσσα αὐτῆ τὰ ἀφρημένα μας νεολατικὰ.

Ἡ Ἑλλάδα πρέπει νά προσπαθήσῃ νά ξαναβρῆ τὸν δαυτὸ της. Ἀπὸ τώρα, ἄν νιώθῃ μέσα της τὴν ἐνέργεια και τὴν ἐξυπνάδα ποῦ ἡς ταιριάζει, μπορεῖ νά σαρώσῃ ἀπὸ πάνω της ὄλους τους σχολαστικούς, και ὄλο τὸ συρφετό, ποῦ τώρα μὲ τὸ ἕνα και τώρα μὲ τὸ ἄλλο, τὴν κρατάει σὲ παντοτεινὴ διανοητικὴ σκλαβιά.

Κανείς δὲν κάνει μήτε ποῦ ξεκάνει μιὰ γλώσσα.

τὸθελε και ὁ ἴδιος—για κριτικὸς moderniste μὲ κάποι γραψίματα του ὅμως τώρα στὰ τελευταία χρόνια θέλησε νά πάρῃ, και τὸν πῆρε μὲ τὸ σπαθὶ του, τὸν τίτλο τοῦ enfantin κριτικὸς. Δὲ μὲ πιστεύεις; Για πρόσεξέ με και θά μὲ πιστέψῃς, ὅπως θά μὲ πιστέψῃ πρώτα—πρῶτα ὁ ἴδιος ὁ κ. Ξενόπουλος. Λέει μέσα στὸ—ἄς τὸ ποῦμε ἔτσι ἀφοῦ τὸ θέλῃ—κριτικὸ ἔθρο του: «Τὸ βιβλίο τοῦ κ. Ψυχάρη εἶναι παιδαγωγικὸν ὑπὸ ἐννοίαν ὑψηλοτέραν» και παρακᾶτου: «Ἡ βᾶσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστήριξε τὴν ψυχολογίαν τῆς μοναξιάς, εἶναι ἀληθινὴ, σχεδὸν (τὶ πετυχημένο αὐτὸ τὸ σχεδὸν!) ἐπιστημονικὴ.» Καὶ ὅμως δὲ διστάζει νά πῇ σὲ λίγο, ὅτι ὁ κ. Ψυχάρης τοῦ φαίνεται ψεύτικος ψυχολόγος; γιατί;—Ἄ λογικὴ ποῦ κρύφτηκες και τόσο δυσκολόβρετη ἔγινες για τὸν κ. Ξενόπουλο; Γιατί, λέει, τὸν κάνει νά σιέφτεται και νά συζητῇ και ἀδιάφορον ἄν εἴμπορῇ νά δευχθῇ διὰ συλλογισμῶν ἀληθινώτερους.» Ἡ ψυχολογία τοῦ κ. Ψυχάρη (πρόσεξε: εἶπε παραπάνου πὼς εἶναι ἀληθινὴ και ἐπιστημονικὴ) φαίνεται αὐθαίρετος, φανταστικὴ.» Πιστεύεις τώρα, ὅτι ὁ κ. Ξενόπουλος εἶναι κριτικὸς enfantin; Σταματῶ γιατί δὲ θέλω νά πῶ πολλά. Πολλά εἶπε—και ἄλλοίμονο! πάντα λέει—κι ὁ κ. Ξενόπουλος και δὲν εἶναι σωστὸ νά πλίνουμε τὰ ξένα δικαιώματα. Λέει κάμποσα και (για τὴ γλώσσα, μιλεῖ και για λέξεις. Ἐγὼ δὲ θά πῶ τίποτα, γιατί δὲ θέλω νά μὲ λυπηθοῦν οἱ χριστιανοί. Τὶ διάολο! εἶναι ἀνάγκη νά γίνουμε ὄλοι ἀξιολύπητοι;

Δικός σου.

Ὁ Κόντε-Βαλέρης

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ

Φίλτατε Νουμά,

Διαβάζω στὸν «Ἀγῶνα» τώρα τελευταία τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Σκιαῖ στὴν ἐπίκρισιν τοῦ Γλωσσικοῦ του βιβλίου, ποῦ δημοσιέφτηκε στὸ «Νουμά» ἀπὸ τὸν κ. Σπ. Ἀναστασιάδη. Δὲ σκοπέω νά πῶ τίποτα γι' αὐτῆ, ἐπειδὴ δὲν ἔχω καμιά ὄρεξιν νάνακατέβουμαι σὲ συζήτησες και μὴν τρομάξῃς. Αὐτὰ ἄς τὰ ξεπερδέψουνε κείνοι ποῦ τὰ μεπερδέψανε. Θέλω νά πῶ ὅμως κάτι για ἕνα πρᾶμα, ποῦ ἐλπίζω, ὅτι θά τὸ προσέξῃς και τοῦ λόγου σου. Εἶδα στὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Σκιαῖ νά γίνεται λόγος για τύπους τῆς μιᾶς και τῆς ἄλλης γλώσσας; ἐκεῖ ποῦ ὁ κ. Ἀναστασιάδης λέει ὅτι δὲν ξέρει ποῖον τύπο τῆς καθαρεύουσας νά πάρουμε για σωστὸν: τὸ ἔχουν ἢ τὸ ἔχουσι

Πρῶτα πρῶτα τὴν ἀκοῦς νά μουρμουρίζῃ και νά κελαιδῇ στὰ χεῖλια τοῦ λαοῦ; καθὼς λέει και ὁ Σολωμὸς στὸ θαυμαστὸ ἀτέλειωτο διάλογό του: «ὑποτάξου πρῶτα στὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ, για νά τὴν ὑποτάξῃς ὕστερα ὁ ἴδιος.»

«Τὶ ἀνακατόνεται λοιπὸν οἱ ξένοι;» Ὁ μπουρούσανε νά ποῦνε οἱ Ἕλληνες, ἀνίσως κ' ἐπιμέναμε μονάχα στίς μαρτυρίες και στὰ λόγια τῶν θεωρητικῶν τῆς Γραμματικῆς, μολονότι πολλοὶ ἀπ' αὐτούς, και ἀπὸ τὸ γένος τους ἀκόμα, ποῦ εἶναι ἑλληνικό, ἔχουν δικαίωμα νά συμβουλεύουν.

Μὰ ποῖος θά φιλονεικῇ τὸ ἀξίωμα τοῦ Σολωμοῦ; Ἄς ἀγαπᾷ ἡ Ἑλλάδα μὲ πάθος και ἄς λατρεύῃ τὰ ἠρωϊκὰ περασμένα της, και τότε θά αἰσθανθῇ τί τῆς λείπει, και ὅτι ἡ φιλονεικία για τις λέξεις δὲ γεννάει πάντα τις ιδέες μήτε και ποῦ διδάσκει πὼς νά γίνουν πράγματα. Στὰ οὐσιαστικά της, ἡ σημερινὴ γλωσσικὴ Ἑλλάδα μοιάζει ἴσως τῆ Γαλλία τοῦ 16ου αἰῶνα. ἄς τὴν ὑψώσῃ πρὸς τὴ ζωὴ και πρὸς τὴν Ὅμορφιὰ κάποιον γενναῖον πάθος, και τότε θά βρεθῇ σὲ μιὰ Ἀναγέννησιν. Μὲ τὴν ἀπόφασιν νά γίνῃ και νά μείνῃ ρωμαϊκὴ, ἡ Ἑλλάδα θά πλουτισθῇ μὲ ὄλους τους θησαυροὺς ποῦ μπορεῖ νά τῆς δώσῃ ὁ ἀρχαῖος κόσμος. Δὲν ξαναστυλῶνεται οἱ ἀρχαῖοι ναοί, ὅμως μπορεῖ κανείς νά ὠφελθῇ

και ὁ Σκιαῖς ἀπαντᾷ μὲ τὸ ἴδιο ἐπιχείρημα λέγοντας ποῖον τύπο ἀπὸ τὴ δημοτικὴ νά δεχτοῦμε για σωστὸ: τὸ θά γράψῃς ἢ θά γράψῃς. Καὶ τὸ ἐπιχείρημά του τὸ παίρνει ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ «Νουμά». Αὐτὸ μ' ἔκανε νά σκεφτῶ λίγο και νά σοῦ φανερώσω τὴν ιδέα μου.— Ἀδὲ θαρρεῖς πὼς θάταν καλὸ νά συμφωνήσουν τουλάχιστο ὄλοι ὅσοι γράφουν στὸ «Νουμά» σὲ μερικά σημεῖα και νά κρατήσουνε μιὰ για πάντα ὁμοιόμορφους τύπους, σὲ κάποιες λέξεις ποῦ συχνότερα χτυπᾶνε στὸ μάτι;» Τὸ ξέρω, πὼς εἶναι δύσκολο ἀκόμα νά νομοθετηθῇ ἡ ὀρθογραφία στὴ γλώσσά μας, και ἀκόμα δυσκολώτερο, γιατί ὄλοι μας θέλουμε νά κάνουμε τὸ σοφὸ και τὸ δάσκαλο και νάκολουθοῦμε καθένας δικὴ μας γραμματικὴ. Μὰ τέλος πάντων ἐκεῖ ποῦ ἡ συνεννόησιν εἶναι εὐκόλη, ἄς γίνῃ κάτι για νά μὴν πολυφαίνεται αὐτῆ ἡ ἀναρχία στὴ γλώσσῃ: Ἀξάρνα στὸ ἀναφορικὸ «πῶς». Ἄλλοι τὸ γράφουνε—τὸ παράδειγμα τὸ παίρνω ἀπὸ τὸ ἴδιο φύλλο—μὲ ὄξεϊα και ἄλλοι μὲ περισπωμένη. Τὸ ἴδιο και τὸ ἀναφορικὸ «ποῦ». Τὸ «εἶναι»: ἄλλοι εἶναι και ἄλλοι εἶνε. Τὸ δεύτερο και τὸ τρίτο πρόσωπο τῆς ὑποταχτικῆς ἄλλοι τὸ γράφουν μὲ η και ἄλλοι μὲ ει. Καὶ σὲ μερικά ἄλλα ποῦ ἐσεῖς οἱ ἴδιοι θά τὰ ξέρετε καλύτερα ἀπὸ μένα. Νά και ἄλλο ἕνα. «Καλῆτερα ἢ καλύτερα;» γιατί και μὲ τις δύο γραφῆς τὸ βλέπω στὸ «Νουμά». Σ' αὐτὰ ἀπάνου, θαρρῶ πὼς δὲ θά ἦταν ἄσκημο νά συμφωνούσατε και νά δεχόσαστε ἕνα τύπο, για νά μὴ μπορῇ νά μᾶς πῇ και κανένας τίποτες. Ἄ θέλῃς ρίξε τὴν ιδέα; ποῖος ξέρει τί μπορεῖ νά βγῇ.

Ἐνας μεπερδεμένος.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Περίεργο. Ὁ «Ἐσπερινὸς» γλωσσολόγος κ. Γλαρρρ κάνει πὼς δὲν καταλαβαίνει ὅσα δὲν τονε σφύρουν. Ἔτσι τόκανε και μὲ τὸ ἀνοῦσιο ἐπίγραμμα για τὸν κ. Βαριέντη ποῦ δημοσιέψαμε στὸ περασμένο φύλλο. Ἄν εἶταν ἄνθρωπος μὲ καλὴ πίστη, θά θυμόανε πὼς ἐδῶ και τρεῖς μῆνες δημοσιέψαμε ἕνα ἐπίγραμμα σατυρικὸ για τὸν κ. Παλαμᾶ, σταλμένο ἀπὸ τὴν Κυπριασσία, ποῦ μᾶς τόδωκε ὁ ἴδιος ὁ κ. Παλαμᾶς! Περιττὴ κάθε ἄλλη ἐξήγησιν.— κ. Ζ. Ἐλ. Βρίσκετε, λέτε, αμερικὰ ψεγάδια στους «Ζωντανούς και Πεθαμένους»; Νὲν τὰ γράψετε, νά μᾶς τὰ στείλετε και θὰν τὰ δημοσιέψουμε μὲ μεγάλη εὐχαριστήσιν. Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε τώρα, νά ἐνθουσιαζόμαστε μονάχα μὲ τὰ παινέματα!— κ. Ν. Στυμ. Καλὸ. Θά δημοσιευτῇ.— κ. Παραξενόπουλο. Ὅχι, δὲ κ' ἔτσι! Πάντα καλὸ κάνει λίγο νερὸ στὸ κρασί. Ἄς λένε. Αὐτοὶ θά βαρεθοῦνε, ὄχι ἐμεῖς ποῦ τοὺς ἀκοῦμε και διασκεδάζουμε.

ἀπὸ τὴν ἀρχιτεχτονικὴ τους για νά χτίσῃ ἄλλους ναοὺς, ταιριάζοντάς τους πρὸς τις νέες ἀνάγκες.

Μὰ και για τί ἄλλο θά χρῆσιμευε τὸ παρθένο μάρμαρο ποῦ μένει θαμμένο στὰ ἑλληνικὰ βουνά, παρὰ για νά σκαλιστοῦνε τὰ καινούρια ἀγάλματα μὲ τοὺς σκορπισμένους και κομμένους ἀπὸ τώρα ὄγκους στους κάμπους της ἀπάνου τους γιομάτους ἀπὸ ἐρείπια;

D. ASTÉRIOTIS

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

ΔΕΥΞΕΤΑΙ 3—5 Μ.